

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 września 2014 roku małoletnie K. L. (1) i D. L. działające przez swojego przedstawiciela ustawowego H. L. wniosły do Sądu Okręgowego w Łodzi o zasądzenie od Towarzystwa (...) w W. o zasądzenie kwoty po 10.000 Złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z ustawowymi odsetkami od dnia 12 lutego 2013 roku do dnia zapłaty oraz kwoty po 40.000 Złotych tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami od dnia 12 lutego 2013 roku do dnia zapłaty wraz

z kosztami procesu. Nadto powódki wniosły o zwolnienie ich od kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że w dniu 31 października 2009 roku doszło

w miejscowości K. gmina D. do wypadku komunikacyjnego w wyniku, którego śmierć poniosła matka powódek. Sąd Rejonowy w Kole wyrokiem z dnia 22 lutego 2010 roku uznał sprawcę wypadku P. D. (1) za winnego popełnienia przestępstwa

z art. 177 § 2 k.k. Strata matki wywołała u powódek fobie, lęki oraz brak poczucia bezpieczeństwa. Ojciec powódek H. L. po śmierci żony miał poczucie winy

i nie potrafił zadbać o córki po stracie matki. Powódki zgłosiły w dniu 11 stycznia 2013 roku roszczenie o wypłatę odszkodowania w wysokości 80.000 Złotych i 60.000 Złotych tytułem odszkodowania. W toku postępowania likwidacyjnego pozwany przyjął swoją odpowiedzialność za zaistniałe zdarzenie w 50 % i wypłacił powódkom kwotę po 20.000 Złotych tytułem zadośćuczynienia.

Zarządzeniem z dnia 21 października 2014 roku Sąd Okręgowy w Łodzi z uwagi

na niedopuszczalność podmiotowej kumulacji roszczeń sprawę z powództwa D. L. o zapłatę kwoty 50.000 Złotych wyłączył do odrębnego rozpoznania

i rozstrzygnięcia.

Postanowieniem z dnia 24 października 2014 roku Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie z powództwa K. L. (1) stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i przekazał Sądowi Rejonowemu w Zgierzu jako rzeczowo właściwemu.

Postanowieniem z dnia 9 marca 2015 roku Sąd zwolnił powódkę od kosztów sądowych w całości.

W odpowiedzi na pozew z dnia 18 maja 2015 roku pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zwrot kosztów procesu.

Pozwany przyznał, że przyjął odpowiedzialność

za zdarzenie drogowe w wyniku, którego śmierć poniosła matka powódek i wypłacił powódkom z tego tytułu po 20.000 złotych tytułem zadośćuczynienia na rzecz każdej z nich. Zdaniem pozwanego wypłacone powódkom kwoty zadośćuczynienia były odpowiednie

i całkowicie zaspokajały roszczenia powódek.

Na terminie rozprawy w dniu 11 czerwca 2015 roku powódka cofnęła powództwo

co do kwoty 20.000 złotych tytułem odszkodowania z uwagi na wypłatę tejże kwoty przez pozwanego po wytoczeniu powództwa. Wniosła o zasądzenie odsetek ustawowych od kwoty 20.000 złotych od dnia 12 lutego 2013 roku do dnia 22 grudnia 2014 roku.

Na rozprawie dniu 21 stycznia 2016 roku strony zawarły ugodę częściową zgodnie

z którą pozwany zobowiązał się zapłacić powódce kwotę 10.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki oraz kwotę 600 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu. Powódka oświadczyła, że cofnięcie powództwa w zakresie kwoty 20.000 złotych tytułem odszkodowania nastąpiło ze zrzeczeniem się roszczenia.

Wyrokiem z dnia 4 kwietnia 2017r. Sąd Rejonowy w Zgierzu umorzył postępowanie w zakresie żądania zapłaty zadośćuczynienia oraz umorzył postępowanie co do kwoty 20.000 złotych tytułem odszkodowania.

Sąd I instancji zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki odsetki ustawowe od kwoty 20.000 złotych od dnia 12 lutego 2013r. do dnia 22 grudnia 2014r oraz kwotę 20.000 złotych tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 12 lutego 2013e. do dnia zapłaty jak również kwotę 1817 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie oparte zostało na następujących ustaleniach stanu faktycznego:

Powódka miała bardzo dobre relacje ze swoją matką K. L. (2). Matka poświęcała jej dużo czasu, zabierała na wycieczki. Razem odrabiała lekcje, grały w piłkę. Powódka często zwierzała się matce ze swoich problemów.

K. L. (2) pracowała zawodowo w Stacji Doświadczalnej Oceny w L.. Zarabiała minimalne wynagrodzenie za pracę. Wszystkie zarobione środki przeznaczała na utrzymanie rodziny. Z wykształcenia była krawcową. Pracowała w zawodzie, ale krótko.

W dniu 31 października 2009 roku K. L. (2) w miejscowości K., gmina D. poruszając się samochodem osobowym marki V. (...) o nr rej (...) z mężem H. i dwoma córkami K. i D. po drodze podporządkowanej wjechała na skrzyżowanie bez zachowania należytej ostrożności pod poruszającą się drogą z pierwszeństwem przejazdu samochód ciężarowy marki I. o nr rej (...) doprowadzając do zderzenia pojazdów w wyniku którego poniosła śmierć na miejscu. P. D. (2) i K. L. (2) w chwili zdarzenia byli trzeźwi.

Po śmierci matki 12- letnia wówczas powódka zamknęła się w sobie. Narobiła sobie zaległości w nauce. Brakowało jej osoby, której mogłaby się zwierzyć. Zamknęła się w sobie. Musiała przejąć obowiązki matki wobec młodszej siostry.

Przez okres czterech miesięcy powódka uczęszczała na wizyty do psychologa. Początkowo raz na tydzień, później rzadziej.

Odwiedza grób matki. Potem często płacze i gorzej się czuje.

Po zdarzeniu A. J.- babcia powódki, pomagała powódce i jej rodzinie, gdyż czuła się w takim obowiązku. Pomagały także ciotki powódki zarówno ze strony ojca, jak i matki. Pomagała one w czynnościach domowych, gdyż ojciec powódki nie mógł wszystkiemu podołać, a dziewczynki były jeszcze małe. Powódka robiła jednak w domu, co mogła. W domu powódki było ciężko finansowo, bo zarobki były mniejsze. Pewnych rzeczy trzeba było sobie odmawiać, np. nie można było kupić nowych spodni, tylko trzeba było poczekać.

Powódka spełnia kryteria Zespołu (...) miernego stopnia. Śmierć matki była dla niej czynnikiem wysoce traumatycznym. Nie ujawniono zaburzeń relacji i więzi pomiędzy matką i córką. Skutkiem śmierci matki było wystąpienie u powódki zaburzenia poczucia bezpieczeństwa i obniżenia poczucia własnej wartości. Powódka wymaga okresowego postępowania terapeutycznego. Nie jest możliwe określenie czasookresu trwania tej terapii. Koszt jednej godzin terapii wynosi 80-100 złotych w gabinecie prywatnym. W ramach NFZ terapia może być zrealizowana bezpłatnie. Jej długotrwałość jest zależna od efek

Decyzją z dnia 27 sierpnia 2010 roku ubezpieczyciel pojazdu kierowanego przez (...) S.A. przyznał na rzecz powódki odszkodowanie w wysokości 3.000 złotych.

W dniu 11 stycznia 2013 roku powódka zgłosiła szkodę pozwanemu w wysokości 80.000 złotych tytułem odszkodowania, 60.000 złotych tytułem zadośćuczynienia i 1.000 złotych tytułem renty wyrównawczej począwszy od dnia 1 września 2009 roku, płatnej do 10-go każdego miesiąca.

Decyzją z dnia 12 czerwca 2013 roku wypłacił powódce kwotę 20.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki.

W dniu 22 grudnia 2014 roku pozwany wypłacił także na rzecz powódki kwotę 20.000 złotych tytułem odszkodowania.

Przy takich ustaleniach stanu faktycznego Sąd I instancji wywiódł, że powództwo o odszkodowanie z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej powódki w wysokości 20.000 złotych podlegało uwzględnieniu na podstawie art. 446 § 3 k.c.

Zmarła K. L. (2) pracowała zawodowo zarabiając około 1.276 złotych brutto (minimalne wynagrodzenie za pracę w 2009 roku Monitor Polski z 2008 r. Nr 55 poz. 499). Dawało to netto kwotę 954 złotych. O taką kwotę wyższy był zatem dochód rodziny powódki, gdyby nie doszło do zdarzenia szkodzącego. Uwzględnić należy jednak także, iż dochód ten rozkładałby się wówczas na cztery a nie trzy osoby. Na jedną zatem osobę przypadłoby 238,50 złotych. Trzeba jednak zauważyć, iż minimalne wynagrodzenie netto ulega corocznemu wzrostowi, i tak w roku 2010 wynosiło już 1317 złotych, w 2011- 1386 złotych, w 2012-1500 złotych, w 2013- 1600 złotych, w 2014 -1680 złotych, w 2015- 1750 złotych, w 2016- 1850 złotych. Średnio można zatem przyjąć, że dochód w rodzinie przypadający na powódkę z tytułu wynagrodzenia jej matki wyniósłby nie mniej niż 300 złotych miesięcznie. Biorąc pod uwagę, że K. L. (2) do ukończenia przez córkę 26 roku życia powinna ją wspierać finansowo z tego tytułu miesięcznie kwotą 300 złotych to hipotetyczny zarobek K. L. (2) do ukończenia przez powódkę 26 roku życia wyrażał się kwotą 48.900 złotych. (163 miesiące x 300 złotych).

Nadto dodatkowo Sąd I instancji stwierdził, iż zmarła z pewnością obok pracy świadczyła pomoc w rodzinie, opiekowała się córkami w tym powódką, prowadziła wraz z mężem wspólne gospodarstwo domowe. Wartość nakładów w wychowaniu córki, opiekę nad nią można było wyrazić kwotą 32.600 (163 miesiące x 200 złotych), przy przyjęciu, że miesięczne starania w wychowaniu córki można wycenić na kwotę 200 złotych miesięcznie. Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, część tychże obowiązków musiał przejąć ojciec powódki, a część członkowie dalszej rodziny, co powoduje powstanie po stronie powódki chociażby zobowiązań o charakterze towarzyskim, które mają jednak aspekt finansowy.

Nie można także tracić z pola widzenia, iż matki nie zaprzestają wspierania swych dzieci z momentem ich usamodzielnienia się. Częstą sytuacją jest wspieranie ich w wychowaniu wnuków poprzez zajmowanie się wnukami, pozostawanie z nimi w weekendy bądź kiedy są chore, zakupywanie dla nich zabawek i ubrań. W ocenie sądu taka pomoc w skali miesiąca może mieć wartość nawet ok. 1000 złotych (10 złotych za godzinę pracy opiekunki x 24 godziny w trakcie weekendu x 4). W skali zatem już 8 miesięcy jest to kwota ok. 8000 złotych, zaś pomoc taka może nie z wskazaną przez sąd regularnością, ma miejsce w okresie znacznie dłuższym niż 8 miesięcy, zwykle przez ok 3-4 lata, gdy wnuki są małe.

Sąd I instancji wskazał, że odszkodowanie nie jest równe nawet 3-letnim zarobkom brutto matki powódek, przy uwzględnieniu jedynie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w roku 2009.

Nie budziło wątpliwości Sądu I instancji, że śmierć matki pociągnęła ze sobą znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powódki. Przy uwzględnieniu, że pozwany ponosił odpowiedzialności za skutki wypadku przy przyjęciu 50 % przyczynienia K. L. (2) Sąd I instancji uznał, że odszkodowanie z tego tytułu wynieść powinno co najmniej 40.000 złotych. Uwzględniając kwotę wypłaconą przez pozwanego po wytoczeniu powództwa, co do której powódka cofnęła powództwo, sąd zasądził na rzecz powódki z tego tytułu kwotę w wysokość 20.000 zł.

W konsekwencji uznania powództwa w tym zakresie za uzasadnione, Sąd Instancji zasądził także odsetki ustawowe od kwoty 20.000 złotych, tj., wypłaconej przez pozwanego po wytoczeniu powództwa, od 12 lutego 2013 roku do 22 grudnia 2014 roku, tj. do dnia wypłaty kwoty 20.000 złotych, gdyż powódka wniosła o zasądzenie odsetek ustawowych od wypłaconej kwoty odszkodowania od dnia 12 lutego 2013 roku do dnia 22 grudnia 2014 roku.

Strona pozwana wniosła apelację w zakresie uwzględnienia powództwa, co do kwoty 20.000 złotych z tytułu odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od tej kwoty oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Skarżąca zarzucił wyrokowi naruszenie:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnego, a nie swobodnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie, co doprowadziło do ustalenia, że należnym powódce odszkodowaniem z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powódki po śmierci matki jest kwota, co najmniej 40.000 zł przy 50 % odpowiedzialności pozwanego, w sytuacji, gdy właściwa ocena zebranego materiału dowodowego winna doprowadzić do uznania, że dotychczas wypłacona przez pozwanego kwota 20.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powódki po śmierci matki przy 50 % odpowiedzialności pozwanego jest kwota odpowiednią do rozmiaru powstałej szkody z tego tytułu;

- art. 446 §3 k.c. poprzez ustalenie, że należnym na rzecz powódki odszkodowaniem za znaczne pogorszenie jej sytuacji życiowej po śmierci matki przy przyjęciu 50 % przyczynienia bezpośrednio poszkodowanej jest kwota 40.000 zł ustalona na podstawie wysokości dochodu K. L. (2) przypadającej ani powódce oraz wysokość nakładów bezpośrednio poszkodowanej w wychowaniu powódki, w sytuacji dyg wysokość miesięcznego dochodu K. L. (2) oraz wartość czynionych przez nią nakładów w wychowaniu córki to czynniki, które mogły być brane pod uwagę przy ustaleniu należnego świadczenia wynikającego z art. 446 § 2 k.c., a nie odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej po śmierci matki.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa o zasądzenie kwoty 20.000 zł z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powódki po śmierci matki oraz ponowne orzeczenie o kosztach postępowania za I instancję a także o zwrocie kosztów postępowania za instancję odwoławczą.

Na rozprawie w dniu 5 września 2017r. powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona i skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku.

W ocenie Sądu Okręgowego, powódka nie wykazała, że jej szkoda z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej z powodu śmierci matki była wyższa niż wypłacona przez stronę pozwaną z tego tytułu kwota 20.000 zł.

Stosownie do art. 6 k.c. powódka, która była reprezentowana w niniejszym postępowaniu przez fachowego pełnomocnika w osobie adwokata, powinna wykazać wysokość tej szkody i ciężarowi temu nie sprostała.

W rozpoznawanej sprawie powódka dochodził odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej w oparciu o przepis art. 446 § 3 k.p.c. Po wejściu w życie art. 446 § 4 k.c. utrwalony został pogląd w judykaturze, zgodnie z którym przepis art. 446 § 3 k.c. powinien być interpretowany wąsko – jako dotyczący wyłącznie szkód majątkowych. Przy czym jest oczywiste, że regulacja zawarta w art. 446 § 3 k.c. nie obejmuje renty opisanej dyspozycją art. 446 § 2 k.c.

Nie sposób zgodzić się z Sądem I instancji, że wysokość szkody powódki winna być ustalona w odniesieniu do wysokości dochodów, jakie uzyskiwała matka powódki z tytułu wynagrodzenia za pracę. Po pierwsze, kwota wysokości dochodów uzyskiwanych przez matkę powódki mogłaby być przedmiotem rozważań sądu, w sytuacji gdyby powódka dochodziła w niniejszym postępowaniu renty w oparciu o przepis art. 446 § 2k.c., a tego rodzaju żądanie nie było przedmiotem rozpoznania przez Sąd I instancji.

Nadto, Sąd I instancji dokonując analizy hipotetycznych dochodów matki powódki jakie byłyby przeznaczane na jej wychowanie gdyby matka powódki żyła, całkowicie pominął fakt, że powódka po śmierci matki uzyskiwała rentę rodzinną z ZUS, która w 2011 r. wynosiła 300 zł (oświadczenie o sytuacji rodzinne i majątku –k. 9).

Zdaniem Sadu Okręgowego, nie ma także żadnego oparcia w materiale dowodowym teza Sądu I instancji, że powódka otrzymywałaby od matki świadczenie równowarte kwocie 1000 złotych przez 8 miesięcy przez okres 3-4 lat (32.000 zł) w ramach pomocy przy wychowaniu dzieci.

Powódka w chwili obecnej ma dwadzieścia lat, jest osobą niezamężną i nie posiada dzieci. Ustalanie odszkodowania za szkodę majątkową na podstawie hipotetycznych założeń, że matka powódki świadczyłaby pomoc przy wychowaniu przyszłego potomstwa powódki jest tezą nieuprawnioną i nieznajdującą żadnego oparcia w zebranych w sprawie materiale dowodowym.

W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu Okręgowego, brak było podstaw do zasądzenia na rzecz powódki odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powódki ponad kwotę 20.000 zł (przy przyjęciu 50 % przyczynienia się matki powódki do powstania szkody), wypłaconą już przez stronę pozwaną na rzecz powódki.

O kosztach postępowania za I instancję Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. zdanie 1 z uwagi na to, że powódka wybrała proces w 50%.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art.102k.p.c.

Odstępując od obciążania powódki kosztami postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy miał na uwadze sytuację życiową i majątkową powódki oraz charakter dochodzonego roszczenia.